

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Dany Slavíkové a soudců JUDr. Tomáše Vejnara a Mgr. Adély Kaftanové v právní věci

žalobce: **J. D.**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátem Mgr. Ing. Janem Boučkem
sídlem Opatovická 1659/4, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti ČR**
sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
za níž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2 - Nové Město

o nároku na náhradu škody, o odvolání žalobce i žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. května 2019 č. j. 18 C 206/2018-73

takto:

- I. V zamítavém výroku o věci samé ad II. **se** rozsudek soudu I. stupně v části týkající se příslušenství **mění** tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci úrok z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 113 982 Kč od 15. 8. 2018 do zaplacení do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku, jinak **se** v této části **potvrzuje**.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů částku 69 260,40 Kč k rukám právního zástupce žalobce Mr. Ing. Jana Boučka, advokáta, do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhal zaplacení částky 123 057 Kč s příslušenstvím jako náhrady škody, jež mu měla vzniknout v souvislosti s trestním řízením vedeným Policií České republiky pod sp. zn. KRPA-431077/TČ-2014-001472 a Obvodním soudem pro Prahu 4 pod sp. zn. 4 T 187/2015. Trestní stíhání žalobce bylo zahájeno dnem 5. 5. 2015 a ukončeno bylo usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 5. 12. 2017, jímž věc byla postoupena do přestupkového řízení. Škoda měla spočívat v dluhu vzniklém ze smlouvy o právním zastoupení žalobce advokátem v trestním řízení, tj. za vykonané úkony právní služby v období od 18. 5. 2015 do 5. 12. 2017.
2. Napadeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 115 857 Kč (výrok I.), žalobu co do částky ve výši 7 200 Kč, jakož i co do příslušenství v podobě zákonného úroku z prodlení z částky 123 057 Kč od 9. 7. 2018 do zaplacení zamítl (výrok II.) a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení k rukám právního zástupce žalobce částku ve výši 35 742 Kč (výrok III.); pariční lhůtu k plnění žalovaného stanovil v délce 3 dnů od právní moci rozsudku.
3. Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) k odvolání obou účastníků napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I změnil tak, že se zamítá žaloba o zaplacení 1 875 Kč, a že pariční lhůta k plnění činí 15 dnů, jinak jej potvrdil (výrok I), v zamítavém výroku II v části týkající se příslušenství jej změnil tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci úrok z prodlení ve výši 8,5 % ročně z částky 113 982 Kč od 9. 7. 2018 do zaplacení, jinak jej v této části potvrdil, ohledně zamítnutí částky 7 200 Kč zůstal výrok nedotčen (výrok II), a rozhodl o náhradě nákladů řízení před oběma soudy (výrok III).
4. Ve skutkové i právní rovině lze pro stručnost odkázat na závěry v citovaných rozhodnutích uvedené.
5. Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 29.9.2001 č.j.30 Cdo 2678/2020-162 výrokem řízení o dovolání žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. 5. 2019, č. j. 18 C 206/2018-73 zastavil. Výrokem II. zamítl dovolání v rozsahu, ve kterém směřuje proti části výroku I rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2020, č. j. 29 Co 476/2019-120, již byl potvrzen výrok I rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. 5. 2019, č. j. 18 C 206/2018-73. Výrokem III. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2020, č. j. 29 Co 476/2019-120, v části jeho výroku II, týkající se přiznaných úroků z prodlení, jakož i ve výroku III o nákladech řízení zrušil a věc mu v uvedeném rozsahu k dalšímu řízení. Výrokem IV. ve zbylém rozsahu dovolání odmítnul.
6. Dovolací soud shledal přípustnost dovolání v zodpovězení otázek: a) Je možno podle zákona č. 82/1998 Sb., který je zákonem speciálním k občanskému zákoníku, považovat závazek (dluh) za škodu ve smyslu § 31 odst. 1 OdpŠk, jestliže v tomto ustanovení zákona je škoda výslovně upravena, specifikována, definována jako náklady, které byly poškozeným účelně vynaloženy, nikoli jako závazek tyto náklady poškozeným uhradit v budoucnu?“ b) „Je možno nečinnost žalobce (poškozeného) v rámci předběžného projednání nároku dle § 14 OdpŠk, kdy žalovaný musí vycházet z relevantních skutečností pro posouzení existence a výše uplatněného nároku, které prokazuje poškozený, charakterizovat jako prodlení věřitele ve smyslu § 1975 o. z.“ c) „Pokud ano, lze v takovém případě uzavřít, že v důsledku prodlení věřitele, a tedy nemožnosti plnit, není dlužník (žalovaný) za prodlení odpovědný ve smyslu § 1968 o. z.““
7. K tomuto dovolací soud uvedl následující:

8. *V rozsudku ze dne 3. 9. 2012, sp. zn. 30 Cdo 264/2012, Nejvyšší soud dovodil (za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb.), že nedoložení všech potřebných dokladů ze strany žalobce (věřitele) nelze vykládat jako neposkytnutí součinnosti potřebné ke splnění dluhu ve smyslu § 520 obč. zák. Do doby prokázání vzniku škody v majetkové sféře žalobce se jednalo o spornou pohledávku, proto pokud se žalovaná chtěla vyhnout placení úroků z prodlení, měla v zákonné šestiměsíční lhůtě (§ 15 odst. 1 OdpŠke) postupovat tak, aby byly veškeré nejasnosti odstraněny a potřebné doklady ze strany žalobce doloženy. Nejvyšší soud však v komentovaném rozhodnutí vycházel ze skutkového stavu, kdy žalovaná, přestože měla k dispozici šest měsíců na posouzení nároku poškozeného a v případě potřeby si od něj mohla vyžádat nezbytné podklady pro posouzení, tento časový prostor nevyužila, a nedostatek předložených materiálů konstatovala až ve svém stanovisku poté, co žalobce uplatnil svůj nárok u soudu.*
9. *V rozsudku ze dne 7. 7. 2020, sp. zn. 30 Cdo 1776/2020, uveřejněném pod číslem 60/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud konstatoval, že účelem zavedení povinnosti předběžného projednání nároku u příslušného orgánu nebylo přenesení kompetence rozhodnout o daném nároku na správní orgány. Jelikož jde o nárok soukromoprávní povahy (byť má většinou základ v právu veřejném), přísluší o tomto nároku rozhodnout soudům v občanském soudním řízení (srov. § 7 odst. 1 o. s. ř. a také rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1728/2011). Předběžné projednání nároku u příslušného orgánu tak slouží pouze k formulaci vůle státu obledně možného dobrovolného odškodnění před zahájením soudního řízení. Sdělení příslušného orgánu poškozenému, že jím uplatněný nárok bude (zcela nebo zčásti) či nebude uspokojen, není správním rozhodnutím, ale svou povahou odpovídá občanskoprávnímu úkonu (resp. právnímu jednání) státu jednajícím prostřednictvím k tomu povolané organizační složky státu (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2018, sp. zn. 30 Cdo 1944/2016).*
10. *V již citovaném R 60/2021 Nejvyšší soud také konstatoval, že z povahy předběžného projednání nároku vyplývá, že poškozený již v jeho rámci musí mít k dispozici veškeré potřebné informace pro to, aby mohl svůj nárok uplatnit u soudu. Nemůže být tedy zaskočen tím, že v případě absence dobrovolného plnění ze strany státu bude muset tentýž nárok uplatnit u soudu (srov. Ištváněk F., Simon P., Korbel F., Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, komentář k § 35 odst. 1). Dovolací soud konstatuje, že byť se Nejvyšší soud takto vyjadřoval o (žádoucí) předpokládané vybavenosti poškozeného informacemi (podklady) v rámci předběžného projednání v okolnostech tam řešeného promlčení, není důvod tento předpoklad neztáhnout k předběžnému projednání obecně.*
11. *Pro zodpovězení otázky, zda prodlení věřitele (poškozeného) může být v režimu § 14 OdpŠke založeno v neposkytnutí jeho součinnosti žalované (škůdkyni) a zda tato skutečnost má za následek možnou ztrátu úroků z prodlení, je třeba vyjít zásadně ze smyslu institutu předběžného uplatnění nároku u úřadu.*
12. *Zjevným smyslem předběžného uplatnění je řešit důvodnost nároků nejprve mimosoudně. Jde o nároky soukromoprávní povahy a zhodnocení jejich důvodnosti nejprve přináležejí státu jako škůdci, jednajícím svými kvalifikovanými úřady, kterým jsou dostupné nejen znalosti o skutkových základech nároku, ale i o jejich právních otázkách, včetně judikatury (srov. Ištváněk F., Simon P., Korbel F., Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, komentář k § 14).*
13. *Obě strany mimosoudního vyjednávání ve smyslu § 14 OdpŠke jsou nepochybně vázány zásadami právního jednání v soukromoprávním styku. Obě strany mají zásadně ve své moci (případně v možnosti) obstarání základních podkladů, jimiž dosvědčují své právní jednání (požadavky) nebo jimiž odporují požadavkům protistrany. Je též zřejmé, že s neformálním jednáním při předběžném uplatnění nároku u úřadu právní řád spojuje určité následky, např. v podobě promlčení práva, povinnosti k placení úroků z prodlení, (ne)splnění podmínky soudního řízení apod., a je tak důvodné očekávat od obou stran naplnění zásad poctivého a dobrověrného právního styku (srov. též § 545 a § 547 o. z.).*
14. *V rozsudku ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1242/2008, (v poměrech zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník) Nejvyšší soud konstatoval, že se věřitel může dostat do prodlení, pokud dlužníkovi neposkytne*

spolupůsobení, které je nutné k tomu, aby byl dlužník vůbec schopen smluvené plnění poskytnout. Součinnost věřitele může být sjednána ve smlouvě, což však není nezbytnou podmínkou pro posouzení toho, zda určitá součinnost věřitele bránila splnění dlužníkovou závazku. Vždy přijde o posouzení toho, zda určitá součinnost věřitele je objektivně nutná k tomu, aby dlužník mohl plnit svůj závazek.

15. *V usnesení ze dne 10. 4. 2019, sp. zn. 30 Cdo 2489/2018, Nejvyšší soud konstatoval, že šestměsíční lhůta je stanovena v § 15 OdpŠk jako lhůta stanovená zvláštním zákonem ke splnění náhradové povinnosti. Po jejím uplynutí se stát ocitá v prodlení ve smyslu § 1968 a § 1970 o. z. a oprávněnému vzniká právo požadovat úroky z prodlení stanovené vládním nařízením.*
16. *Dovolací soud uzavírá, že pro potřeby posouzení nároku poškozeného na úrok z prodlení ve smyslu § 1968 a § 1970 o. z. lze soudem důvodně vyžadovat po poškozeném (v postavení potenciálního věřitele) prokázání součinnosti při předběžném uplatnění nároku podle § 14 OdpŠk minimálně v takovém rozsahu, v jakém je žalovanou (ministerstvem) výslovně a konkrétně vyzván k doložení skutečností nutných k posouzení důvodnosti uplatněného nároku. Předběžné projednání nároku je zásadně neformální, rozhodující je tedy obsah právního jednání stran, nikoliv formální uplatnění nároku. Jestliže poškozený jako věřitel takovou nezbytnou součinnost přes řádnou výzvu neposkytne, ocitá se v prodlení ve smyslu § 1975 o. z., a za dobu, po kterou toto jeho prodlení trvá (tj. než je žalované dána možnost se s dodatečně doloženými skutečnostmi seznámit), nemůže ve smyslu § 1970 o. z. požadovat zaplacení úroku z prodlení.*
17. *Dospěl-li odvolací soud v dané věci k závěru, že žalobci (jako věřiteli) náleží úrok z prodlení, aniž by se při úvaze o odklonu od rozhodnutí soudu prvního stupně (jež úroky z prodlení žalobci nepřiznal) blíže zabýval poskytnutou součinností věřitele (z odůvodnění napadeného rozsudku toto nevyplývá), je jeho právní posouzení věci neúplné a tudíž nesprávné.*
18. *Dovolací soud uzavřel, že pro potřeby posouzení nároku poškozeného na úrok z prodlení ve smyslu § 1968 a § 1970 o. z. lze soudem důvodně vyžadovat po poškozeném (v postavení potenciálního věřitele) prokázání součinnosti při předběžném uplatnění nároku podle § 14 OdpŠk minimálně v takovém rozsahu, v jakém je žalovanou (ministerstvem) výslovně a konkrétně vyzván k doložení skutečností nutných k posouzení důvodnosti uplatněného nároku. Předběžné projednání nároku je zásadně neformální, rozhodující je tedy obsah právního jednání stran, nikoliv formální uplatnění nároku. Jestliže poškozený jako věřitel takovou nezbytnou součinnost přes řádnou výzvu neposkytne, ocitá se v prodlení ve smyslu § 1975 o. z., a za dobu, po kterou toto jeho prodlení trvá (tj. než je žalované dána možnost se s dodatečně doloženými skutečnostmi seznámit), nemůže ve smyslu § 1970 o. z. požadovat zaplacení úroku z prodlení.*
19. *Dospěl-li odvolací soud v dané věci k závěru, že žalobci (jako věřiteli) náleží úrok z prodlení, aniž by se při úvaze o odklonu od rozhodnutí soudu prvního stupně (jež úroky z prodlení žalobci nepřiznal) blíže zabýval poskytnutou součinností věřitele (z odůvodnění napadeného rozsudku toto nevyplývá), je jeho právní posouzení věci neúplné a tudíž nesprávné.*
20. *Odvolací soud z důvodů shora předestřených, opětovně přezkoumal podle ust. § 212 a § 212a o.s.ř. rozsudek soudu I. stupně v rozsahu napadeném odvoláním žalovaného, jakož i řízení předcházející jeho vydání, poté dospěl k závěru, že odvolání je částečně opodstatněné z důvodů níže uvedených.*
21. *Podle § 14 OdpŠk se nárok na náhradu škody uplatňuje u úřadu uvedeného v § 6 (odstavec 1). Uplatnění nároku na náhradu škody podle tohoto zákona je podmínkou pro případné uplatnění nároku na náhradu škody u soudu (odstavec 3).*
22. *Podle § 15 odst. 1 OdpŠk přizná-li příslušný úřad náhradu škody, je třeba nahradit škodu do šesti měsíců od uplatnění nároku.*

23. Podle § 1968 o. z. dlužník, který svůj dluh řádně a včas neplní, je v prodlení. Dlužník není za prodlení odpovědný, nemůže-li plnit v důsledku prodlení věřitele.
24. Podle § 1975 o. z. je věřitel v prodlení, nepřijal-li řádně nabídnuté plnění nebo neposkytl-li dlužníku součinnost potřebnou ke splnění dluhu.
25. Z obsahu spisu v dané věci je zřejmé, že žalobce u žalovaného předběžně uplatnil svůj nárok celkovou částkou, aniž specifikoval jednotlivé úkony právní pomoci učiněné jeho advokátem v namítaném řízení. Pokud tvrdil další podání z 1.2.2018, kterým by tak učinil, nebyla existence takového podání prokázána, resp. byla, jak vyplývá z obsahu protokolu o jednání před soudem I. stupně dne 16.5.2019 vyvrácena. Žalobce (poškozený) jako věřitel žalovanému přes řádnou výzvu neposkytnul nezbytnou součinnost a ocitl se v prodlení ve smyslu § 1975 o. z. Za dobu, po kterou toto jeho prodlení trvalo (tj. než byla žalovanému dána možnost se s dodatečně doloženými skutečnostmi seznámit), nemůže ve smyslu § 1970 o. z. požadovat zaplacení úroku z prodlení. Žalovaný se dozvěděla o provedených úkonech (v souhrnu v jiné výši) až ze samotné žaloby (předloženého důkazu) a počátek jeho prodlení nastává dnem následujícím po jejím doručení.
26. Odvolací soud proto rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku o věci samé ad II. v části týkající se příslušenství změnil tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci úrok z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 113 982 Kč od 15.8.2018 do zaplacení do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku, jinak jej v této části potvrdil.
27. Pokud žalobce vyvracel shora uvedené závěry s poukazem na ust. § 31 odst. 4 OdpŠk, podle něhož poškozený nemá právo na náhradu nákladů zastoupení, které vznikly v souvislosti s projednáváním uplatněného nároku u příslušného úřadu, má odvolací soud za to, že ani ve vztahu k tomuto úkonu nelze rezignovat na požadavek určitosti a srozumitelnosti, resp. jeho perfektnosti..
28. Odvolací soud je současně toho názoru, že chování žalobce jak blo shora konstatováno, nepředstavuje okolnosti zvláštního zřetele hodné zakládající důvodnost aplikace ust. § 150 o.s.ř. , neboť neposkytnutí součinnosti věřiteli se promítlo v částečném nepřiznání požadovaných úroků z prodlení.
29. Vzhledem k tomu, že odvolací soud svým rozhodnutím zčásti změnil výrok o věci samé, rozhodoval nejen o náhradě nákladů odvolacího řízení, ale znovu i o nákladech řízení před soudem I. stupně i soudem dovolacím(§ 224 odst. 2 o.s.ř.). Odvolací soud vyšel z ust. § 142 odst. 3 o.s.ř. (ve spojení s ust. § 224 odst. 1 o.s.ř.) a přiznal žalobci, který byl neúspěšný v poměrně nepatrné části právo na plnou náhradu nákladů řízení. Přiznaná částka zahrnuje odměnu za zastoupení advokátem vypočtenou dle vyhl. č. 177/1996 Sb. včetně paušálních náhrad hotových výdajů advokáta, tj. odměnu za 9 úkonů právní služby po 6 060 Kč (převzetí a příprava zastoupení, žaloba, 2x jednání u soudu I. stupně, odvolání, vyjádření k dovolání a 2x jednání u odvolacího soudu) dle § 7, § 9 odst. 4, písm. a), a 7 x paušální náhradu hotových výdajů advokáta po 300,- Kč dle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky. Souhrn odměny a náhrad advokáta byl zvýšen o 21% DPH (§ 137 odst. 3 cit. vyhlášky). Celkově náleží žalobci náhrada nákladů řízení před soudem I. stupně, soudem dovolacím a soudem dovolacím ve výši 69 260,40 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání za podmínek uvedených v ust. § 237 o.s.ř. Takové dovolání lze podat do 2 měsíců ode dne doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu ČR u soudu, který rozhodoval v I. stupni.

Praha 9. června 2022

JUDr. Dana Slavíková v. r.
předsedkyně senátu